

Sygn. akt III AUa 1018/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 marca 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący sędzia Krzysztof Szewczak (spr.)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 23 marca 2022 r. w L.

sprawy J. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 19 października 2021 r. sygn. akt VIII U 2360/19

oddala apelację

Krzysztof Szewczak

III AUa 1018/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 kwietnia 2019 r., nr(...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 8 ust. 6 pkt. 4, art. 9 ust. 1 i 1a, art. 9 ust. 2a, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. 2017 r., poz. 1778 ze zm.) stwierdził, że J. B. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością: (...) spółki z o.o. oraz (...) spółki z o.o. podlega ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia(...).

W uzasadnieniu tej decyzji organ rentowy podniósł, że z uwagi na fakt, iż w obu w/w spółkach wnioskodawca posiada 95 udziałów, winien być traktowany jako jedyny wspólnik spółki. Z tego tytułu powstał dla wnioskodawcy obowiązek ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego na koncie osobistym od dnia (...).

W odwołaniu od powyższej decyzji J. B., zarzucając naruszenie art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez błędne uznanie, że wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością posiadający 95% udziałów jest jedynym wspólnikiem tej spółki, wniósł o jej zmianę poprzez stwierdzenie, że nie podlega obowiązkowi ubezpieczeń emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z w/w tytułu od dnia (...).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie i wywodził jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, a nadto wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 19 października 2021 r. Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił zaskarżoną decyzję poprzez ustalenie, że J. B. jako wspólnik (...) spółki z o.o. i (...) spółki z o.o. nie podlega ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu od dnia (...).

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd I instancji ustalił, że J. B. był wspólnikiem (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L., która została wpisana do KRS w dniu (...). Wnioskodawca posiadał 95% udziałów w tej spółce, natomiast 5% udziałów posiadała A. C.. Zarząd spółki był jednoosobowy i wnioskodawca pełnił funkcję prezesa zarządu. Spółka została utworzona w celu pozyskania środków unijnych na stworzenie ośrodka opieki senioralnej. Spółka starała się o złożenie dokumentów dotacyjnych i uzyskanie dotacji. Wniosek o dotację został złożony przez spółkę (...), a następnie wycofany z uwagi na brak zgody współdziałowca na partycypowanie w kosztach. Drugi wspólnik jest zatrudniony w firmie (...), osiąga dochody z umowy o pracę. Wspólnik ten brał udział w konsultacjach odnośnie przyszłej inwestycji i podejmował wraz z wnioskodawcą uchwały w sprawach finansowania przyszłego biznesu, bieżącej działalności spółki i opłacanie dokumentów związanych z uzyskaniem dotacji. Była to spółka stworzona w celu uzyskania dotacji i wybudowania inwestycji. Wnioskodawca ani drugi wspólnik nie mieli żadnych dochodów z tej spółki. Drugi wspólnik poniósł opłatę za zarejestrowanie tej spółki. Ze względu na to, że nie chciał partycypować w kosztach, spółka ta została postawiona w stan likwidacji uchwałą wspólników z dnia 11 stycznia 2018 r.

J. B. jest również wspólnikiem (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L., która została zarejestrowana w KRS w dniu (...). Wnioskodawca posiada 95% udziałów w tej spółce, natomiast 5% udziałów posiada S. C.. Spółka ta została powołana w takim samym celu jak spółka (...). Powstała ona, bo wnioskodawca pozyskał współdziałowca w osobie S. C., która zgodziła się partycypować w kosztach. Wnioskodawca jest przyjacielem jej wujka. Miał pomysł stworzenia ośrodka dla seniorów i rozmawiał z S. C. na ten temat, bo ma ona duże znajomości w służbie zdrowia i zapytał, czy chciałaby podjąć współpracę. Spółka (...) była stworzona głównie pod inwestycję. Najpierw trzeba było zrobić projekt badawczy, który nie został dokończony, bo inwestorzy się wycofali. Spółka nie została zlikwidowana, wspólnicy mieli nadzieję, że znajdą się inwestorzy, do chwili obecnej spółka figuruje w rejestrze KRS. Wszystkie uchwały i decyzje wnioskodawca podejmował wspólnie z S. C., bez jej zgody nic się nie mogło odbywać. Wzięli kredyt na spółkę i S. C. też podpisywała weksel. W spółce była księgowa, która zajmowała się rozliczaniem spółki na podstawie umowy zlecenia. Całą dokumentację spółki ma wnioskodawca i księgowa, S. C. ma do niej wgląd.

Zarówno w jednej jak i w drugiej spółce wnioskodawca sam nie mógł podjąć żadnej decyzji.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów oraz dowodów z zeznań świadka i wnioskodawcy. Dowody te Sąd I instancji obdarzył wiarą.

Sąd Okręgowy podniósł następnie, iż zgodnie z art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. 2021 r., poz. 423 ze zm.) za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej.

Określony w ostatnio powołanym przepisie tytuł ubezpieczenia nie spełnia się, gdy nie ma jednoosobowej spółki z o.o. Pojęcie „iluzorycznego wspólnika” nie jest kategorią prawną. Taka kategoria posiłkowo przyjmowana jest w orzecznictwie, jednak na tle sporów o pracownicze zatrudnienie wspólnika jedyne lub dominującego „w swojej” spółce (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 7 kwietnia 2010 r., II UK 177/09 – LEX nr 599767 oraz z dnia 3 sierpnia 2011 r., I UK 8/11 – OSNP 2012, nr 17-18, poz. 225).

Kategoria iluzorycznego wspólnika przyjmowana jest w orzecznictwie jako podstawa do dalszego wnioskowania, że nie spełnia się przesłanka pracowniczego zatrudnienia. Chodzi o przesłankę podporządkowania pracodawcy, czyli o jej spełnienie w sytuacji, gdy „pracownik” jest jednocześnie dominującym lub niemal jedynym wspólnikiem w spółce, która ma być jego pracodawcą.

W sprawach powołanych przez organ rentowy w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji i w odpowiedzi na odwołanie (powołany wyżej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2011 r. I UK 8/11, oraz wyroki Sądu Apelacyjnego w Lublinie: z dnia 14 marca 2018 r., III AUa 754/17 – LEX nr 2648726 oraz z dnia 29 listopada 2016 r., III AUa 513/16 – LEX nr 2166564), stan faktyczny nie był tożsamy ze stanem faktycznym w sprawie niniejszej, bowiem punktem wyjścia i dalej przedmiotem sporu był w nich pracowniczy stosunek zatrudnienia w spółce, a nie ilość udziałów. W sprawie niniejszej stan faktyczny jest inny, gdyż ubezpieczony nie dochodzi ustalenia podlegania ubezpieczeniu społecznemu ani świadczenia z ubezpieczenia społecznego.

Wspólnik, który ma tylko 5 udziałów jest wspólnikiem spółki z o.o., co oznacza, że drugi wspólnik nie jest wspólnikiem jednoosobowej spółki z o.o. Posiadanie choćby jednego udziału w jednoosobowej spółce z o.o. powoduje, że wspólnik traci tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2020 r., I UK 225/19 – Legalis nr 2595194).

Sąd Okręgowy ubocznie wskazał, że mniejszościowi wspólnicy spółek (...) oraz (...) mieli decydujący wpływ na ich działalność. Zarówno w jednej, jak i w drugiej spółce, J. B. sam nie mógł podjąć żadnej decyzji. W okolicznościach sprawy niniejszej oznacza to, że wnioskodawca mimo posiadania 95% udziałów w każdej spółce nie jest wspólnikiem dominującym i jego status nie może być zrównany ze statusem wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Okręgowy zmienił zaskarżoną decyzję poprzez ustalenie, że J. B. jako wspólnik (...) spółki z o.o. i (...) spółki z o.o. nie podlega ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu od dnia (...).

Apelację od tego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.. Zaskarżając wyrok Sądu I instancji w całości apelant zarzucił mu:

1/ naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 4 w związku z art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. 2021 r., poz. 423 ze zm.) poprzez ustalenie, że J. B. nie podlega jako wspólnik spółek z ograniczoną odpowiedzialnością (...) i (...) ubezpieczeniom społecznym od dnia(...);

2/ naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 6 ust. 4 ustawy systemowej poprzez nieprawidłowe ustalenie, że (...) spółka z o.o. i (...) spółka z o.o. są spółkami wieloosobowymi, a tym samym wnioskodawca jako wspólnik spółki wieloosobowej nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą w ramach jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością(...) i (...) i w związku z tym nie podlega obowiązkowo tym ubezpieczeniom od dnia (...);

3/ naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną ocenę materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że wnioskodawca, mimo posiadania 95% udziałów w każdej spółce, nie jest wspólnikiem dominującym i jego status nie może być zrównany ze statusem wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

W konsekwencji tych zarzutów apelant wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia w tym zakresie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ nie zostały w niej przedstawione zarzuty skutkujące zmianą lub uchYLENIEM zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne, zarówno poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne, jak i rozważania prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, czyniąc je, stosownie do art. 387 § 2¹ k.p.c., podstawą własnego rozstrzygnięcia, wobec czego zbędne jest ponowne ich przedstawianie.

W pierwszej kolejności należy więc się odnieść do przedstawionego w apelacji zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Obrazy przepisu art. 233 § 1 k.p.c. apelant upatrywał w błędnej ocenie materiału dowodowego polegającej na przyjęciu, że wnioskodawca mimo posiadania 95% udziałów w każdej spółce, nie jest wspólnikiem dominującym i jego status nie może być zrównany ze statusem wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Zarzut ten nie mógł być uznany za trafny, ponieważ okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy niniejszej nie były sporne. Z niekwestionowanych przez strony ustaleń Sądu I instancji wynika bowiem, że wnioskodawca J. B. jest wspólnikiem (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L. oraz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L.. W każdej z tych spółek posiada po 95% udziałów. Zdaniem apelanta, ta ostatnia okoliczność winna przemawiać za oceną, że w każdej z w/w spółek wnioskodawca jest wspólnikiem dominującym i jego status oceniany na gruncie przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych winien być zrównany ze statusem wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Organ rentowy w istocie nie kwestionował oceny dowodów przeprowadzonych w postępowaniu przed Sądem I instancji i dokonanych na ich podstawie powyższych ustaleń, lecz faktycznie kwestionował ocenę Sądu Okręgowego, że status J. B., posiadającego w obu w/w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością po 95% udziałów, nie może być zrównany ze statusem wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, a więc jego kwalifikację prawną w świetle ubezpieczeń społecznych. W tym miejscu należy z całą mocą podkreślić, że błąd sądu polegający na pominięciu przy dokonywaniu oceny prawnej pewnych ustalonych faktów, jak i oparcie tej oceny na ustalonym stanie faktycznym dla przypisania go określonej normie prawnej, jest błędem w zakresie subsumpcji prawa. Na tej podstawie nie można skutecznie formułować zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., dotyczącego zasad oceny dowodów.

Istota sporu w sprawie niniejszej, również na etapie postępowania apelacyjnego, sprowadzała się do zagadnienia, czy wspólnik dwuosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością posiadający 95% udziałów w tej spółce powinien podlegać ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. 2021 r., poz. 423 ze zm.). Na tak postawione pytanie należy udzielić jednoznacznie przeczącej odpowiedzi. Prawidłowo Sąd I instancji przyjął, że tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym z art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie spełnia się, gdy nie ma jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Do odmiennej oceny nie mogą prowadzić poglądy wyrażone w powołanych w apelacji, a także w powoływanych w postępowaniu przed Sądem Okręgowym, orzeczeniach Sądu Najwyższego, bowiem zostały one wydane w sprawach, w których stany faktyczne były odmienne od prawidłowo ustalonego w sprawie niniejszej. Punktem wyjścia w tych sprawach i dalej przedmiotu sporu był w nich pracowniczy stosunek zatrudnienia w spółce z o.o., a nie ilość udziałów. Sąd Najwyższy w orzeczeniach powołanych przez apelanta zakwestionował możliwość podlegania przez dominującego wspólnika spółki z o.o. pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu przyjmując, że nie może być uznane za zatrudnienie pracownicze dominującego wspólnika w sytuacji, gdy udział innych wspólników w kapitale zakładowym jest tak mały, że pozostaje iluzoryczny. Spółka dwuosobowa, w której jeden ze wspólników zachował np. 95 na 100 udziałów, ma bowiem pozycję właścicielską tak dalece dominującą, że nie może być własnym pracodawcą. Taka skala większości udziałów (przewagi głosów) oraz sposób jej wykorzystywania nakazuje traktować stosunki pracy w wieloosobowej spółce z o.o. na równi ze stosunkami w spółce jednoosobowej. Tytułem podlegania ubezpieczeniom społecznym jest wówczas posiadanie przez wspólnika takiej spółki dwuosobowej statusu wspólnika spółki de facto jednoosobowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 7 kwietnia 2010 r., II UK 177/09 – LEX nr 599767; z dnia 3 sierpnia 2011 r., I UK 8/11 – OSNP 2012, nr 17-18, poz. 225; z dnia 3 lipca 2019 r., II UK 24/18 – OSNP 2020, nr 8, poz. 82 oraz z dnia 5 marca 2020 r., III UK 36/19 – OSNP 2021, nr 6, poz. 65).

Sąd Apelacyjny w pełni podziela pogląd wyrażony w powołanym przez Sąd Okręgowy wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2020 r., I UK 225/19 (Legalis nr (...)), że wspólnik, który ma tylko 5 udziałów jest wspólnikiem spółki z o.o., co oznacza, że drugi wspólnik nie jest wspólnikiem jednoosobowej spółki z o.o. Posiadanie choćby jednego

udziału w dwuosobowej spółce z o.o. powoduje, że drugi wspólnik traci tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym na podstawie art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Wymaga podkreślenia, że szczególny tytuł podlegania ubezpieczeniom przyjęty w art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oznacza, że obowiązek ubezpieczenia wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest powiązany jedynie z posiadaniem przez niego takiego statusu prawnego, a nie z (osobistym) prowadzeniem działalności gospodarczej, czy wykonywaniem pracy (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 3 lutego 2011 r., II UK 271/10 – LEX nr 817528 oraz z dnia 22 października 2019 r., I UK 233/18 – OSNP 2020, nr 11, poz. 123). Takiego statusu prawnego w obu w/w spółkach z .o. niewątpliwie nie posiada wnioskodawca J. B..

W świetle powyższych uwag przedstawione w apelacji zarzuty obrazy przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt 4 w związku z art. 8 ust. 6 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. 2021 r., poz. 423 ze zm.) nie mogły być uznane za trafne.

Zaskarżony wyrok odpowiada więc prawu, a apelacja organu rentowego jako bezzasadna podlegała oddaleniu, czemu Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., dał wyraz w sentencji wyroku.